

I små og større masterplaner er det vigtigt, at man indtænker menneskers sundhed i skitseringen, mener forskere og arkitekter. Her er det masterplanen for Enghave Brygge, udviklet af JuulFrost Arkitekter. Illustration: JuulFrost Arkitekter

Arkitekter bør fokusere på menneskers sundhed i fremtidens byggeri

At skabe byrum til fællesskaber er afgørende for fremtidens voksende urbane samfund. Ikke mindst kan arkitekter og byplanlæggere være med til at bremse en voksende ensomheds-epidemi, lyder det

Af Peter Kargaard
kargaard@nordiskemedier.dk

” Det er jo bizart, at når vi har viden om, hvor vigtige omgivelserne er for vores sundhed, at den viden så ikke kommer mere i spil i planlægningen

Helle Juul, stiftende partner, JuulFrost Arkitekter

Arkitekter og byplanlæggere bør tænke mindst lige så meget på menneskers sundhed som på bygningsæstetik og velfungerende infrastruktur.

Det er et hovedbudskab i en ny udgivelse 'Fremtidens urbane sundhedskultur' fra JuulFrost Arkitekter om blandt andet sund byplanlægning, fællesskaber og ny viden om trivsel i større byområder.

Og baggrunden er alvorlig: Ny forskning viser nemlig, at hvis man føler sig ensom, så er det værre for helbredet end at ryge 15 cigaretter om dagen.

- Det er jo bizart, at når vi har viden om, hvor vigtige omgivelserne er for vores sundhed, at den viden så ikke kommer mere i spil i planlægningen. Det er stadig ikke indarbejdet i overvejelserne, at når vi bygger, kan vi desværre også bygge socialt ekskluderende, siger direktør og stiftende partner, Helle Juul, fra JuulFrost Arkitekter, til Licitationen - Byggeriets Dagblad.

Derfor pæper hun det vigtige i at lytte til de forskere, der har fingrene i mulden, siger hun på baggrund af publikationen, der er resultat af et udviklingsprojekt af sammen navn, støttet af Realdania.

Flere i byerne

Et andet bagtæppe for udgivelsen er stadig flere udfordringer i bymiljøer, hvor kli-

maproblemer, ensomhed og usund levevis trænger sig på.

Verden over samles flere og flere i byerne, lyder det blandt andet i rapporten: I dag bor mere end 55 pct. af verdens befolkning i byområder, og det forventes at stige til nær 70 pct. over de næste 20-30 år.

- Derfor er det på tide, at vi får en ekstra bundlinje i planlægningen af det byggede miljø, mener Helle Juul.

- Og den skal ikke kun måle succes i bæredygtighed og økonomi, men også på borgernes mentale, sociale og fysiske trivsel. Det kræver en kulturforandring og nye måder at planlægge på, siger hun.

Og der er nok at tage fat på. Næsten 30 pct. af danskerne har i dag et højt stressniveau.

”Men kortvarige, lavintense naturaktiviteter og grønne områder kan føre til positive effekter på akutte stressniveauer”, lyder det blandt andet fra arkitekterne med henvisning til Sundhedsprofilen og forskning på området.

- Vi skal lære af de beboere, der har haft problemerne inde på livet, og af de fagfolk, der har arbejdet med det, mener Helle Juul.

Dem og os

En af dem er antropolog Katrine Winther, der er

boligsocial leder i AKB Taastrupgaard.

Hun bidrager til rapporten og skriver blandt andet, at branchen bør gøre rammerne for, at det er nemt at deltage, mødes med andre og skabe noget fælles.

- Og vi skal være opmærksom på, at fællesskaber og mødesteder, hvor der sker noget, også kan have en ekskluderende funktion: Fællesskabers natur er i sig selv ikke kun inkluderende. De fungerer ved, at de sætter en grænse mellem Os og Dem. På den måde kan arbejdet med fællesskaber i udvikling af byrum også resultere i territorialisering af byen og for eksempel gentrificering (at rigere mennesker flytter ind i mindre velstående områder og dermed skubber de oprindelige beboere ud på grund af højere husleje og ejendomspriser, red.).

At være på forkant

Derfor har udgivelsen fra JuulFrost også taget en ræk-

Helle Juul, arkitekt og indehaver af Juul/Frost Arkitekter: - Det er på høj tid, at vi indtænker den sociale sundhed ind i arkitekturen. Arkivfoto. John Ehbrecht

ke eksempler med, som kan vende den udvikling, ikke kun fra Danmark, men også fra Spanien og USA, hvor utrygge og bil-dominerede områder er forvandlet til menneskevenlige grønne arealer, som man har lyst til at opholde sig i.

- Det afgørende er, at vi gør noget for at løse problemerne nu, frem for at vente på, at de opstår om fire år, for derefter at arbejde med noget, der bliver langt svære. Derfor skal vi proaktivt og tværfagligt udvikle en helhedsorienteret tilgang med henblik på at ændre den måde, vi planlægger og byudvikler på, siger Helle Juul.

John Pløger, professor emeritus på universitet i norske Agder, er enig, og som han sagde ved lanceringen af udgivelsen forleden:

- Det vigtige er at føle, at man har en fremtid i nutiden. Der er nemlig alt for

mange, der føler, at de ikke har en fremtid i det liv, de lever. Jeg arbejder med 'socio-mellemmelighed', der handler om, at man skal nærme sig rum og planlægning ud fra menneskets perspektiv. Men trivsel kan defineres på mange måder, medgiver han.

- Det kan være overskud, gåpåmod, handlekraft og glæde ved livet. Men hvordan får vi skabt den stemning? Det kræver, at vi får både den sociale og fysiske velvære med; at skabe en vital by handler om at være meget stedsspecifik, at man bringer natur ind, og at planlæggerne ved, at vores omgivelser påvirker os - uden at vi egentlig mærker det, siger John Pløger, der kalder mental trivsel, sanselighed og stemning for 'utroligt vigtige'.

Et stort problem

- Nu er kunsten, at arkitekter bringer det ind i deres planlægning. Og vi skal vænne os til ikke kun at kritisere den arkitektoniske æstetik, når der er behov for det, men i høj grad spørge: gør dette sted eller bygning noget godt for den sociale trivsel?, mener John Pløger.

Eller som læge Jesper Lund Bredesen skriver et sted i udgivelsen: "At være ensom eller socialt isoleret er et af de største problemer, vi står overfor. Ikke kun i Danmark. For at fremhæve, hvor alvorligt man tager ensomhed i visse lande, har de i England og Japan ensomhedsministre - ministers of loneliness. England har haft det i mange år, og Japan fik det under coronakrisen, fordi selvmordsraten steg markant."

FØR

EFTER

Superblock Barcelona er et eksempel på, at temmelig frastødende omgivelser kan ændres til noget grønt og venligt. Foto fra udgivelsen Fremtidens Urbane Sundhedskultur: Del Rio Bano